

Aixec S.C.C.L.

5è Congrés Català de Salut Mental
Anna Bermejo i Sílvia Vidales

5è CONGRÉS CATALÀ DE SALUT MENTAL

ESPais DE DEBAT: "EMPODERAMENT I ANTIESTIGMA"

Aixec és una cooperativa d'iniciativa social, sense ànim de lucre, que té la finalitat de crear serveis destinats a l'atenció de persones amb malaltia mental i a les seves famílies, així com promoure espais de mobilització, conscienciació i canvi social.

Actualment desenvolupa el programa Respir (que, és un programa que pertany a la Federació Salut Mental Catalunya), projectes de Formació, servei d'Acompanyament Educatiu, Club Social i el Club de Joves.

En la taula d'avui ens volem centrar en la nostra experiència amb el **Club de Joves**, que consisteix en un espai d'oci i temps lliure per a joves a partir de 14 anys.

Aquest va néixer a partir de la demanda dels joves, de les famílies i dels centres d'atenció a menors. Es destacava la necessitat de que existissin espais on els joves poguessin desenvolupar activitats d'oci, ja que, un cop fora dels espais clínics o d'educació, sovint es fa complicat saber com i on poder gestionar el temps lliure. Al crear el Club de Joves, vam trobar-nos amb la dificultat d'ubicar aquest nou espai en el panorama de serveis actuals. Per part de l'administració vam trobar moltes pegues ja que ens argumentaven que era un projecte que no quedava clar si s'havia de tenir en consideració des del Departament de Salut, el de Serveis Socials o el de Joventut. Sí cal dir que, per part de les entitats que treballen en l'àmbit, vam tenir molt de suport, ja que elles també reconeixien la necessitat d'un recurs d'aquestes característiques.

Pel que fa a la nostra relació amb altres agents de la xarxa comentar que hi ha relació continua entre els joves, el club i els altres centres als que aquests nois i noies estant vinculats. Creiem necessari un treball conjunt entre tots els agents, però sense oblidar que el jove ha de tenir un paper protagonista. El Projecte de Club de Joves no està sectoritzat per territori, és a dir, venen joves d'arreu de Catalunya. A nivell més concret tenim relació amb Hospitals de Dia, Escoles, Centres de Dia, CSMA i CSMIJ, entre d'altres. Però sobretot volem destacar, pel que fa a la xarxa que teixim a nivell social, que, aquesta, pretenem que sigui amb tots aquells serveis i recursos que ofereix la comunitat fora de l'àmbit anomenat de "salut mental". Sabem que nosaltres estem treballant sota aquesta "etiqueta", però la nostra projecció és que el Club de Joves sigui un espai flexible i obert per a totes les persones que tinguin ganes de participar-hi, així com, a la vegada, des del Club estem atents a formar part del teixit social que ens ofereix la comunitat. Parlem, doncs, d'una relació recíproca on estem oberts a diferents formes de participació dins del Club i, a la vegada, som nosaltres els qui participem en Centres Cívics, Espais Juvenils, museus, cinemes, etcètera.

Aixec S.C.C.L.

5è Congrés Català de Salut Mental
Anna Bermejo i Sílvia Vidales

Hi ha molts menors que es troben en la situació de no trobar un lloc on estar, un lloc on ser. Es tracta de poder disposar d'un espai on ser un mateix no estigui sancionat ni sigui un motiu d'exclusió, un espai on es gestioni el patiment des d'una altra perspectiva, lluny de la patologització d'aquest i, sobretot, des de la pròpia veu de la persona. Es tracta, doncs, de trobar les pròpies respostes i així, promoure l'empoderament real i no estar, doncs, subjectes i dependents "del savi professional".

Per això Des del Club de Joves intentem promoure la salut en un sentit ampli, en tant que es treballa des d'una perspectiva de prevenció. Entenem que aquesta prevenció amb infants i joves passa per una resignificació del patiment; un acompanyament a la cerca d'una alternativa a la cronificació i per tant que la persona no caigui en un circuit força tancat del que és complicat sortir-ne. Més endavant l'Anna comentarà la relació que intentem establir entre els processos d'empoderament i aquesta resignificació del patiment.

A la taula d'avui som un grup de persones i cadascú parlem dels nostres projectes, d'allò en el que creiem. De ben segur que tenim molts punts en comú i, fins i tot hi ha ocasions en que treballem de forma conjunta, com per exemple amb l'Edgar de Saräu. Estem tots reunits aquí perquè tenim una relació. Avui parlem de tot allò que fem per lluitar contra l'estigma en salut mental, per explicar quines línies de treball desenvolupem per a l'empoderament de les persones amb diagnòstic, però també ens agradaria fer una reflexió al voltant d'aquests conceptes.

Doncs, podríem iniciar aquesta reflexió comentant inicialment que ens trobem en un moment de canvi social, un moment d'emergència de nous significats i per tant noves reestructuracions pel que fa a la salut, la malaltia i de ben segur a les seves representacions socials. En aquest sentit pensem que totes les entitats, institucions... formem part d'aquest engranatge que s'encamina cap al canvi, resignificació i posterior intervenció psicosocial pel que fa a la salut mental.

Treballem doncs tots plegats, dins un panorama o perspectiva més amplia sota el paraigües de la lluita contra l'estigma, on sorgeixen diferents projectes, diferents maneres de fer i diferents processos i camis, però tots plegats sota uns mateixos objectius. Es en aquest sentit que creiem també en la importància i necessitat d'aquesta relació entre nosaltres, ja que es precisament un dels punts de partida en aquest mateix moment de canvi dels diferents moviments polítics, socials i econòmics, l'intent deixar de banda d'individualisme castrant i competitiu i apostar cada vegada més per solucions i propostes comunes.

Pel que fa al mateix nom de la taula, antiestigma i empoderament, i en relació amb el propi projecte ens agradaria incidir precisament en la importància d'aquests termes i per suposat la importància i l'ús del llenguatge en tot l'àmbit SOCIAL. En aquest sentit podríem preguntar-nos: Què entenem per empoderament? Com es treballa contra l'estigma?

Aixec S.C.C.L.

5è Congrés Català de Salut Mental
Anna Bermejo i Sílvia Vidales

Són qüestions que ens sorgeixen dia a dia amb el treball amb els joves. Joves que demanden d'un acompanyament en aquest pas cap a la vida adulta. Però.. com treballar, en moltes ocasions per un empoderament sota els protocols i estrictes bases ... d'algunes institucions? Es possible un empoderament institucionalitzat? O per altra banda es possible un procés d'autonomia dissenyat de forma unilateral només per professionals?

Evidentment no tenim cap resposta clara, i de ben segur cap receptari ni decàleg de bones pràctiques en relació al com d'aquests processos de lluita contra l'estigma. El que si pensem, que algunes possibles respostes tenen a veure amb un canvi de resignificació pel que fa als propis conceptes, com comentàvem anteriorment, la importància del llenguatge i els seus significats i representacions socials. Com entenc i on situo a aquest altre estrany o estranger? com entenc la pròpia infància i adolescència i per suposat les conseqüents situacions pròpies d'aquestes etapes? On queda la bogeria en una societat hiperracionalitzada fins a extrems superlatius? Què entenem per autoestima i empoderament? I sobretot, quins significats prenen a nivell social la vulnerabilitat, el patiment i la patologització de processos d'angoixa i malestar?

Tot plegat un entramat complicat d'afrontar, encaminat sota el nostre entendre a la importància de diàleg entre els diferents sabers. La construcció d'un saber conjunt i permeable a noves perspectives i maneres de fer.

Ja per acabar, sabent que fem només el primer tast d'un gran i etern debat que s'inscriu en les dinàmiques de canvi social comentades anteriorment, ens agradaria obrir l'interrogant en relació al concepte i paper del professional. Se'ns presenta el dubte del que entenem per professionalització o professional i la posterior relació que s'estableix amb les persones amb les que treballem.

Aquest es un dubte que ens interpel·la a diari en el nostre treball amb adolescents i joves i es per aquest motiu creiem important transmetre'l. Com i des d'on ens situem? Quina ha de ser la nostra relació amb el jove? Com es construeix aquest vincle? Tot plegat qüestions que ens remouen en el dia a dia i que per suposat tenen una gran transcendència en tots aquests processos d'empoderament o dit d'una altra manera de la construcció del propi recorregut respostes i significats.

Agrair la vostra invitació i reforçar la importància de recuperar contextos com aquest congrés en el en els que es promoguin dinàmiques de reflexió i debat entorn a totes aquestes qüestions.

Moltes gràcies per la vostra atenció i que segueixi sempre el debat.

Sílvia Vidales i Compte
Anna Bermejo Navajas